

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНЕ ЗА СРЕДНУ:
 НА ГОДИНУ 24 ДИНА, НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИНА, НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИНА.
 ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ НА БАЛКАНСКОМ ПОСТОЈОУ:
 НА ГОДИНУ 30 ФРАНКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА АУСТРО-УГАРСКИ:
 НА ГОДИНУ 15 ФОР. У БАНК. НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ДРЕЖВЕ:
 НА ГОДИНУ 36 ФРАН., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТИКОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ
 УРЕДНИШТВО ЈЕ П АДМИНИСТРАЦИЈА У КУЛТ. С. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБУКЛЕН БИНАИ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРВИ БУТ 20 ДИНА ПАРА ОД ПРАДА, А ПОСЛЕ ОБАКО БУТ 10 ФР.
 ЗА ПРИНОСЛАНО 50 ПАРА ДИНА ОД ПРАДА.
 Рукописи шаљу се уредништву, а претплата администрацији
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.
 РАСКОПЦИ НЕ ПРАБАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

ЈОВАН КРСМАНОВИЋ

КАНДИДАТ НАРОДНО-ЛИБЕРАЛНЕ СТРАНКЕ ЗА НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА ВАРОШИ БЕОГРАДА.

У једном од прошлих бројева овога листа, кад се приближаваше време накнадним изборима за попуњавање упражњених места посланичких за Народну скупштину, ми смо изјавили мишљење да треба бирати за посланике оне исте, који су зиме иступили из скупштине. Сваком је познато због чега су њих неколико посланика прошле зиме положили своје мандате; и ми, вољни да сваком борцу за народне интересе одамо правду и поштовање, мислили смо да је дужност бирача да поновљеним гласом умноже опробане борце у скупштини, а уједно и да покажу поштовање карактерима и одважним заступницима народних интереса. Ми смо ово учинили из начела, не обзирући се на то, да ли личности у питању припадају међу наше пријатеље, јер мислимо да у овако судбоносним питањима за земљу, каква су била на прошлој, и каква ће доћи на предстојећу скупштину, обзира на питања нашег унутрашњег партијства треба, ако не са свим да ишчезну, а оно да се бар одложи са дневнога реда.

Но ми смо принуђени, да одступимо од овог правца односно поновљеног избора посланика за варош Београд. Београдски посланик, који је иступио из скупштине, као што смо поуздано дознали, изјавио је да не може више учествовати као народни посланик у скупштини, и са тога је за нас наступила потреба да за упражњено место посланика објавимо свога кандидата. И ми, по једногласном споразуму знатног броја пријатеља народно-либералне странке, износимо за кандидата наше странке познато и уважено име **Јована Крсмановића** трговца из Београда.

Изnoseћи име Јове Крсмановића, ми смо уверени, да немамо потребе ни да га препоручујемо бирачима, нити да доказујемо, да је овакав човек потребан за скупштину у свима другим, а нарочито у садашњим приликама.

Ко тражи независност код народног посланика, ко тражи карактер код човека, ко тражи потријотизам код грађанина, тај налази сва та својства у најодличнијем степену код Јове Крсмановића. А ко помисли од какве су се огромне важности по наше економне интересе решавала питања на прошлој скупштини, и како ће се од такве важности и природе решавати питања и на предстојећој скупштини, тај опет не може наћи бољег знаца и практичнога човека међу нашим суграђанима од Јове Крсмановића.

Ми дакле са пуним поуздањем да служимо народним интересима, и да говоримо за човека који заслужује потпуно поверење свакога бирача, износимо Јову Крсмановића за кандидата народно-либералне странке за посланика вароши Београда.

За Јову могу са поносним образом гласати сви једномисленици народно-либералне странке, коме и противници, ма којој странци припадали, и ако могу из партијства одказати свој глас, не могу одрећи своје поштовање.

БЕОГРАД 7. Децембра.

Бива да когод грди свога противника, кад га овај напада, што се у томе нападању служи непоштеним или неуљудним, недопуштеним, необичним средствима; што му је нападај претеран, прежесток, безобзиран. Ал' да когод грди, ружи, и пеује свога противника, свога политичког противника зато, што га, овај не напада, — што стоји миран и скрштених руку — тога ваљда још није било у свету, то се само могло догодити код нас у Србији, „под благим небом напредњачке владе“, а слава првенства у том нечуеном поступку, слава проналаска те особитости, припада органу напредњачке владе, славном „Виделу“.

Горехваљено „Видело“, у својем јучерашњем броју, не може да нас се доста нагрди, што народно-либе-

рална странка није поставила својих кандидата за накнадне изборе у народну скупштину, него је решила, да гласа за досадање посланике, који су својим оставкама дигли најсвечанији протест против лакоумних поступака владиних и против лаковерног пристајања њене скупштинеке већине.

„Виделу“ то није по ђуди, то га дражи, то га једи, то га доводи до беснила, да му све крвава пена иде на уста. Испрва нас, као размажено дершште, коме је пошто по то до кавге, зачикује: чик, бирај! чик не смеш! док се, на послетку, тим зачикивањем и само не зачика, те се свом немоћном силом свога крштавог дерања не оспе на нас најгаднијом грдњом и претњом.

За што? Што га не дирамо. Што гледамо мирно, спокојно, смешети се, како се они млате.

То би нас могло потсетити на познату басну о вуку и јагњету, да нису само вуку поспадали зуби те се сад боји, да га јагње не уједе.

„Видело“ се страховито подигло на нас! Обукло се, не у вучију, већ у лавовску кожу, само није могло да подражава и рике лавовске, те се по силовитом дерању и сувише лако познаје умилати глас оног сивога, домаћег живинчета, што предводи напредњачко стадо.

Ко би у тој бесомучној дреци тражио логике, разлога?

Лавовидно „Видело“ нас грди, што се, бајаги, намећемо радикалцима, светујући својим пријатељима да гласају за „радикалне“ кандидате. Ми смо своје побуде томе у своје време разложили. Да ли је то „наметање радикалцима“, то нека кажу

радикалци. Но радикалци то не могу казати, јер они врло добро знају, да се ми нисмо зато наванили гласати за бивше посланике, што су радикалци — јер у ствари и нису сви листом ак-радикалци — него што су се онако понашали, као што су се свесни представници народа у онако кобним приликама требали да понашају. Гдегод су сад радикалци истакли *новога* кандидата, ту ће и народно-либерална странка истаћи свога, то нека је на знање и умирење „Виделу“, што се тако забринуло за наше кандидате. Зрв позив на челу листа!

Но „Видело“ не само да води нашу бригу, оно „себи разбија главу“ и радикалаца.

Благо њему, кад нема никакве бриге код куће, те од силног добра води бриге свих својих противника!

Благо њему, кад у његовом министарству не само што никад нема никакве кризе, него је толика слога и љубав, да се већ један министар у другом претала, те њему, како се ствари у владиним круговима благодатно развијају, скоро доживети, да ће министар војни постати суншан, а војском ће управљати други министар, који се и овако спрема за војника. — министар полиције!

НАШЕ ПРИРОДНИ И ДРУШТВЕНИ СТАЊЕ

(Наставак)

Вредност земље која служи за пољску привреду кинеса, према пројекци министарства земљишта од 1863, око 192 милиона динара у цело, а на сваком становника 169 динара. —

Религ. државн управљају се, у погледу грађанских земље за цела пољска привреде, о њих:

Од целокупних земљишта рачуна се:

	Проценте за пољ. привреду	за ст. и т. д.	за ст. и т. д.
У Француској	57	18	25
У Белгији	52	18	30
У Немачкој	50	26	24
У Италији	38	18	44
У Аустрији	33	33	35
У В. Британији	30	3	67
У Данској	30	5	65
У Шпанији	30	5	65
У Холандији	22	7	71
У Русији	21	30	38
У Португалији	19	3	76
У Швајцарској	16	16	68
У Грчкој	16	25	69
У Шведској и Норвешкој	4	63	33
У Србији	16	25	69

(од прелике)

Дакле, највише земље грађује се за пољску привреду у Француској; па онда у Белгији и Немачкој; а најмање у Шведској и Норвешкој. Србија долази у томе погледу у једну врсту са Швајцарском и Грчком.

Од вредности земље која служи за пољску привреду долази на сваког становника:

	1868	динара
У Француској	1868	-
У Скандинавској	1650	-
У В. Британији	1262	-
У Немачкој	876	-
У Италији	791	-
У Аустро-Угарској	710	-
У Русији	296	-
У Србији	165	-

На сваком 100. становника производи се пшенице:

	по 225-230 хектострара
У Француској	179
У Италији	110
У Шпанији	119
У Немачкој	93
У В. Британији	94
У Холандији	87
У Аустро-Угар.	80
У Данској	78
У Русији	70
У Србији	70

2. Стаљарство.

По извештајем пољска биро је у Србији на броју:

	1869	у 1866
Ковна	139.801	121.985
Говедв	801.296	741.425
Савна	1.772.011	1.291.164
Оваца	2.385.458	2.677.310
Коза	490.662	451.249
Копњаци	166.737	106.432

	више	мање
Ковна	—	16.816
Говедв	—	59.871
Савна	—	480.847
Оваца	291.862	—
Коза	—	39.413
Копњаци	—	60.285

У 1866. дакле је само овца на броју више, него што их је било у 1859; а остало је свега мање. Оваца је у 1866 више 12%, него што их је било у 1859; а мање је коза 12%, говедв 7%, свиња 27%, коза 8%, коњаци 36%.

На сваком 1000. становника, долази:

	1859	1866
Ковна	129	101
Говедв	739	609
Савна	1.67	1.061
Оваца	2.292	2.203
Коза	452	370
Копњаци	153	87

	у 1866	више	мање
Ковна	—	—	28
Говедв	—	—	130
Савна	—	—	576
Оваца	1	—	—
Коза	—	—	82
Копњаци	—	—	66

По овине на сваком 1000. становника у 1867. оваца 0.05%, више, него у 1859; а остало, и то: коза у 22%, говедв у 18%, свиња у 35%, коза у 18% ошеница у 43%, мање него у 1859.

(Наставак се.)

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

Магарска влада дала је неоподобног доказа своје зле воље и крајње нерасположености према српско-

ме народу у Угарској, кад је саветовала круни да по други пут уништи избор Арсенија Стојковића. Ма како и на с које стране осветљавали овај догађај, ми га свакако морамо осудити. И ако се 1874 год. могло у неколико оправдати, што је влада магарска, због тадашњих политичких правика а нарочито да окупа јавно мишљење у прекојаских Срба и да проба докле може ићи силом а где јој ваља попуштати, багателска једнодушну жељу представника народних, — дакле после довољног седмогодишњег искуства, после јасно изражене жеље народне, после толиких манифестација, нити је било мудро нити политично, да се без нужде, изазване вређају осећаји читавог српског народа у Угарској да се повреди најосетлива страна његова. Очевадно је да у Будимпешти на и у Бечу не воде рачуна о жељама српским, шта више, да се безобзирна политика егзотичке надмоћности исто тако тера према прекојаским Србима, као што је аустро-угарска дипломатија од године дана овако, уобичајала да се том надмоћношћу послужи према источним државама а у првом реду према Србији. Срби у Угарској и представници народни на царовачком сабору знаће шта им ваља чинити у таким приликама; но и ако као посредно интересовани не желимо утицати на њихово мишљење, то се ипак не можемо уздржати а да не изречемо свога гнушања над најновијим чланком „Пест. Лојда“ (бр. 347) у коме преузносом врлине владике Арсенија и заклања магарско министарство иза личне воље владичеве, те у исто време прети Србима својим уобичајеним арогантним начином, ако би остали на досадашњем путу, т. ј. ако би се усудили да имају своју вољу. „Пест. Лојд“ увелике агитира за свог и магарског љубимца Анђелића и силом би хтео да га наметне народу за митрополита. На жалост, и сви београдски листови нису се преомишљали да руструбе и с ове стране Лојдову

вест, да је Арсеније, при опростају са народним посланицима препоручио Германа, бајаги, у интересу очувања приврзене аутономије. Зар тако српска браћо? Та вапшто Србима аутономија ако им влада намеће приврзено поглавцу? На што им аутономија, кад се најдостојнији, најискренији и најкарактернији владина Арсеније Стојковић, коме и сами Магари све те врлине признају, по други пут стровалује са престола Арсенија и Јосифа само зато, што један Герман Анђелић живи?! Магари су за љубав том самокљом Герману задали смртну рачу осамдесетогодишњем старцу; за Германову љубав узвратили су цео народ српски; Герман је на калтару магарске правде претегаво прекојаско српство, претегаво дугим репом својих досад починених ненародних дела. Бадава се Магари сад крију иза владоца, у уставној земљи владају и одговарају министри а не владоци.

— Из *Котора* у Далмацији не престава стижу вести, које све више потврђују, да се тамошњи народ подигао на оружје. Губернатор Јовановић морао је да увећа посаду у свима утарљеним местима. Он се једвако договара са пуковником Темелом, аустро-угарским послаником на Цетињу. Неки магарски листови знају чак и то да причају, како се Темел уверио о предоби кнеза Николе због кордона на црногорско-далматинској граници, а како је кнез црногорски имао муку до је савладао отпор својих министара и војвода, а нарочито Маше Врбине, који у потаји потпомаже Кривошије. Међутим, „Пест. Лојду“ телеграфички из Котора, да Црногорци што долазе тамо на пазар, са свим отворено говоре да ће Црна Гора скорим повратити оне крајеве Херцеговине, које јој је Аустрија одузела.

— Ових дана ослободила је порота у Паризу познатог лармадњу Роншоора, кога је тужило Рустав. Бивши француски посланик у Тунису, због клевете.

ЛИСТАК

СТЕВАН ПЕТРОВИЋ КИЊАНИН
 НАРОДНИ ВОЈВОДА СРПСКЕ
 КИЊАНИН
 ПИШЕ
 ПИСМА С КИЊАНИН
 ПИСМА С КИЊАНИН
 ПИШЕ
 ПИСМА С КИЊАНИН

Неколико речи унапред
 Још 1855 године влада је на свет једна мала књижица са насловом „Некралов Стефану Петровићу Кињанину“, ту је књижицу писао поч. Јакон Живановић секретар држ. савета; осим тога писао је здраво много о покојном војводи Кињанину у Српским новинама 1848 и 1849 год. за тим у књижи „Српски покрет у јужној Угарској“, које је дело превео на наш језик г. Стеголар Здравковић адвокат; такође је и „Српска Вера“ доносила о њему белешке, а у једном од потоњих њених бројева беше прикључен и његов лик; „Летопис матичне српске“ доносило је такође података о њему и

његових писмама, а и дозвоа сам да је *Матица српска* нарочито тражила података о његовом животу и раду; у многим су приликама и разна календари доносили његову биографију итд. у прози и војскаји. Мој је задатак да овде групирем све важније што је до сад о њему писано, па да онда све то укупно заједно са званичним изјавима која ми до руку дођоше, и аутентичним казивањима његових живих другова и пријатеља изнесем пред наш народ у виду што потпуније биографије овог Србина селанца кога је ретка срећа тако послужила, да одигра значајну улогу не само у животу свога народа, но и у животу дома *Хабсбуршког* и царевине *Аустрије*.

И ако сам се трудио да прибавим што више докумената који би ми служили као материјал у овом раду, морам на превелику жалост приметити да ми сав труд беше узалудан, те ми тако осташе као једини извори *Живановић, Виловоки, Летопис, Српске новине* причина његових су-

ремежика и неколико писана — — — — —
 Учињено сам дакле све што сам могао, а савест ми је мирна, јер мислим да сам с овим учињено и ово што треба да учиним.

У Београду 14. Април. 1881 г.
Андре С. Коњанин.

Стеван Петровић Кињанин се родило у кнежевини Србији, округу крагујевачком, срезу гужавском, а у селу *Кињи*, године 1807, Фебруара 25. Отац његов *Петар Кољаниновић* беше у ово време знатан маревски трговац, па узајајући у својој трговини од колике је ползе наука, даде свиња Стевану у основну школу, у којој је овај погрее своја прва знања. Онада је био обичај да се сину наведе презиме из имена очевог, па се тако Стеван презивао *Петровић*. Још из равне своје младости поклињаше Стеван слабу наклоност трговини и домаћинству; био је јако несташан, волео је да јаше коња, а носиво је излази за појасом оружје. те га се несме-

дијаше дотаћи нико — ни укућани ни стран. *Стари Туцаковић* — отац господина *Јакон Туцаковића* — причао је ову карактерну црту: „Једном приликом — вели он — надем ја у Кињи код Петра да копадем, и после кратког времена навраћ се ту на коњак и један турски свахија; Петар нам спреми постеле крај ватре у „кући“ и тек што полегасмо крај ватре, ал ето ти Стевана стаде крај ватре преко пута нас, па ти нас поче мерити „од главе до пете“; па то ће му отац рећи: „Приђа свиња Стево па пољуби у руку“, а он се скањера — скањера, па најзад праће к мени у руку, а Турчина поче освет да гледа попреко, па кад наваласмо да и агу пољуби у руку, он му праће па га само узне немарно за руку, а Турчин му тад загледа длан и рече: „Чујте луди што ћу да ви кажем: ово ће дете док одрасте бити велики човек, па ће му се избретити не само овај валај, него и цео свет и сви царев; пахтите ове моје речк а живи били па видели“.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ДОПИСИ

Крагујевац 2. Дец. 1881 г.

Прочитајте смо уводни чланак у 141. бр. „Видела“ од 27. Новембра.

Оно нам у томе броју светује и препоручује, да не бирамо за посланике људе, који су дупајући ногом у скупштину давали оставке и тиме скидали Ђуприју за свој повратак, што је вели било неуставно.

Нама се чини да „Виделу“ није толико стадо до тога, хоће ли се изабрати за посланике они, који су своје оставке дали пошто је изгласан Бонтугов уговор, колико до тога, хоће ли се у Крагујевцу изабрати Тодор Туцаковић, који је своју оставку дао пре, него што се приступило гласању за тај несрећни, и по народ српски прешетан уговор.

Читајући тај „Виделов“ чланак уверили смо се, да „Виделовим“ патронима није ништа свето и узвишено у овој земљи и да је писац чланака у Српској Независности „Садашња влада и њена законодавна скупштина“ имао право што је рекао, да је садашња влада, *а влада нас воље и освете*. Видело је заборавило, како је оно за време скупштине у Нишу обасипало хвалом нашег честитог и уваженог поглавника Туцаковића и стављало га за углед свима народним посланицима. Оно је заборавило, да је Туцаковић одржао равнотежу између владе и скупштине својим беспартајским држањем, што ни један „Виделов“ пристајца нити је учинио, нити ће учинити у скупштини, па да они и двадесет година управљају овом доиста несретном земљом, која је толике беде и несреће преко своје главе претурала, и која је надживила и Вучића, и Петровића и Гарашанина и све друге, који нису толико водили рачуна о њој, колико о својим влзотолубним и себичним тежњама.

„Видело“ заборавља сву ту пошту и квалу коју је одавало Туцаковићу. Да видимо зашто? Туцаковић није одобравао 100.000 динара на пензионирање судија. Није давао да се под именом независности судске врши деградација или обзацивање чиновника са виших на нижа звања, што би још већма чиновништво испварило и што би била иронија на судску независност. Туцаковић је тражио аво су плате великаша доиста велике, да се све регулишу, а не да се почиње са платом митрополита. Он је тражио да се трговачни уговор са Аустро-Угарском закључи на основу равноправности и узајамности, чиме би се наше економно стање могло да поправи, а то би и одговорило нашој од Европе признатој независности. Он се противио

примању Бонтуовог уговора једно што је противу-законо закључен, а друго што товари на народ један претешки терет, и то терет, кога се поседнице никако у напред не могу да измере. Што се тиче слободних установа и реформа, Туцаковић је вада би за ове, па и приликом прошле скупштине.

Господо „Виделовци“, ви знате све ово што сада рекосмо, па зашто вам сад Туцаковић није по вољи? Ви сте сигурно мислили, да ће похвале којима сте негда обасипали Туцаковића, учинити, да он заборани на своје и својих предака име, на част и поштовање, које је овде и у српству задржао својим челичним карактером, па да ће постати оно, што су постали Алекса Поповић, Глишић, Жуњић, Димитријевић и други, да ће постати оруђе у рукама Пироћанца и његових другова, који од ове наше крајине и уређене земље начинише тркалиште за аустријске интересе, а отуђише од ње највећег и најискренијег његовог пријатеља, њену драгу словенску браћу Русе. Но они су се преварили у своме рачуну, што показује, да нису људи ни од какве државничке мудрости и знања. Тодор Туцаковић имао је свакад своју памет и своје погледе на интересе ове земље, па је све то и приликом прошле скупштине задржао. Он није хтео своју савест, своју памет и поштење да напусти ни за чију љубав. А „Виделовци“ су сигурно мислили, да ће он за оно мало хвале у „Виделу“ погизати све то и да ће радити оно што они хоће, да ће радити противу интереса своје земље и свога народа. „Виделовци“ су заборавили, да је Туцаковић имао брата у кабинету Ристићевом, па је опет гласао противу железничке конвенције тражећи, да се према Берлинској конвенцији и трговачки уговор са Аустро-Угарском уједно решава. Кад „Виделу“ и његовим патронима и овакав карактер данас није по вољи, кад они не трпе у скупштини овакве људе, какве је трпео и с њима се договарао и сам Ристић, онда је очито, да они траже само аминаше, да траже људе, који и своју памет и своју савест могу да продаду свакоме, који им више плати.

Господо „Виделовци“, куда мислите са таквом вашом политиком, са таквим вашим поступањем? Мислите ли, да таквом бескарактерном радњом верно служите своју земљу, и имате ли љубави, имате ли осећања и интереса за напредак ове земље и народа, кога је судба, по несрећи, дошла у ваше руке? Виделиста немате ни чега од тога. Вама је главно ваша власт, ваше партизанство, ваша себичност и лакомот, вама је ова земља средство, да доћете до ва-

нуо: „*Ја сам други Хајдук Вељко!*“ У јутру дозна Господар за ово и казни све затвором, а „Хајдук Вељко“ још и тешким оковом. У авлији њихове апсане беше једна рупа дужа од хвата, коју Книћанин „смета“ прескочи са све тешким оковом, приликом кад су их пустили на поље ради шетања. За ово чудо дозна одмах и Господар, па пошто је Книћанин то исто и пред њиме учинио, буде одма одкован и постављен за капетана у Хасан-Пашину Паланку. Са овим дакле почиње његов чиновнички живот.

Веле за њега да је и као момак и као капетан био опште омиљена личност, вољаху га Господар и сва дворска господа, а и сви његови другови, пријатељи и народ.

Кад је кнез Милош ишао 1835 г. на подворење султану Махмуду II, он је собом повео и Книћанина који је на султана тако добар утисак учинио, да је овај умолио кнеза, да га одмах аванује чим се у отаџбину врате; овој се жељи султано-

ше цели, до богатства и освете, и ни не штедите никаква средства, да све то постигнете, ви идете путем ваших предака, али знајте, да народ српски има још доста снаге и памети, и да ће вам све ваше рачуне покварити.

Ви имате образа те кажете у „Виделу“, да је неуставно, што су наш посланик и други изашли из скупштине. Пристајемо и хоћемо да признамо, да је тако, али вас јавно питамо, да нам одговорите, јели било уставно, што је наш шеф Пироћанац отишао из скупштине 1873—74. год., кад се по његовој пакосној злоби није дао онакв правца оптуженој генералу Вели-Марковића, каква је он хтео да се да, — и није ли био уставан пут, кад је Пироћанац 1877 год. из партизанских узрока отишао из скупштине без „Збогом“ не дав ни оставке? То је било сигурно уставно, јер је требало оборити Ристића, који је започео и извршио историјско дело. Туцаковић пак је хтео да предупреди, да се не реши једно питање, које није рађено по постојећем закону, дакле које је незаконско, које товари на народ један претешки терет, и које баца пезависну Србију у руке наше највеће непријатељице и једног светског авантуриста. Има ли господо, према овоме код нас морала и љубави према великој српској идеји, која треба да нам је свима највиша циљ? Ми кажемо да нема, и да је ово покор и ерамота, што ви све радите по овој српској земљи.

Хоће ли према свему овоме свесни Крагујевчани послушати „Видело“ и његове патроне и хоће ли своје поверење поклонити овом узоритом карактеру, као што је Тодор Туцаковић, то ће мо видети 13-г Децембра!

Седам смртних грехова

Министра просвете и црквених послова.

Шести грех.

Код шестог греха рекли смо, да су наши Архиепископи једно положили заклетву у цркви, „да ће чувати каноне свете цркве, да ће се свагда покоравати просвећеном Архиепископу београдском и Митрополиту српском г. Михаилу, да неће знати за другога Митрополита све докле је жив Митрополит г. Михаило, да ће чувати своју паству од раскола“ и т. д., па како је министар Новаковић натерао те исте Архиепископе да погазе каноне, да оставе свога Митрополита, да направе раскол у цркви и да сами себе омаловаже пред свештенством и народом, запитали смо Новаковића: како је смео приморавати Архиепископе да

газе заклетву, и како је смео убити ауторитет представника црквених власти.

Новаковић то одговорио је овако:

„Што су Епископи данас разрешени од заклетве према Митрополиту, нити стварају раскол, нити убијају ауторитет свештенству; нити су омаловажени пред народом; нити се руши црквени мир; нити се вређају црквене установе, од свега тога нема ништа.“

Изабацивши ове голе фразе, министар није нашао за нужно да изнесе и поставке, из којих је и извео такве закључке; него нас је оставио да детљички и рописки верујемо његовим министарским речима и ако су ове неосноване. Но како ми нисмо ни деца ни робови, то нити можемо нити хоћемо да верујемо празним речима онде, где треба само факта да говориме, и где не може бити ни недовољнога заваарања ни подлога врдарања.

Ми ћемо овде да изнесемо факта која најочитије доказују да су под пресијом министра Новаковића епископи погазили своју заклетву и омаловажили свој углед пред светом. Исто тако изнећемо и то, да је у цркви нашој мир нарушен.

Први доказ. Епископи наши: Мојсеј, Вићентије и Јероним заклели су се „да буду верни митрополиту Михаилу, докле год он буде жив и да слеђују његовом позиву и онда кад их власници и гомиле света буду одвајале од њега.“

Исто тако заклели су се да ће до последње капи крви бранити каноне црквене и у свему по њима поступати. Један од тих канона и то 14 канон двукратног сабора гласи овако: „Ако који епископ, усељд окривљавања напусти свога митрополита пре него што се у сабору прегледа његова кривница, и ако прекрине с њим односе, те му не буде помњено имена у цркви да се збаци чим се докаже, да је напустио свога митрополита те тим направил раскол.“

Кад је министар Новаковић предложио 18. Октобра ове год. те је г. митрополит Михаило збачен са митрополитске столице успркос канонима црквеним, архиепископи наши искупили су се сви заједно у седницу саборску 20. Октобра ове године и донели су акт у коме се јасно и отворено вели: „Да г. митрополит Михаило није цркви ништа

вој одазвао српски кнез, и постави га за началника округа смедеревског.

У неспоразумењу које се десило 1840 год. између кнеза Михајла и најглавнијих земаљских старешина, пристане и он уз поменути старешине, услед чега је иступио из државне службе и странствовао са истима, све до конца 1841 године. Те се године заједно са дружином врати у Србију где развије живо и енергично своју радњу, као најватренији поборник „уставобранителне партије“ у борби противу кнежевине власти. Промена која је следовала услед те радње подигне и њега — као присталицу — у чин „земаљског совјетника са одличјем потпуковника“.

Године 1846 ишао је тадашњи кнез Александар Карађорђевић у Казанлук на подворење султану Абдул Мејиду; у пратњи је његовој био и „совјетник“ Книћанин, којом је приликом одликован орденом „*Нисана Ифтигара*“.

Пошто је Стеван достигао момачки узраст узме га поч. кнез Милош у своју свиту, тако звани „*књажеви молици*“; у те се момке бираху најбољи људи, но ипак их је све Стеван надмашио етасом лепотом и физичном снагом, те је услед тога а и добротом своје нарави обратио на се особиту пажњу Господара, који га из милости прозове *Книћанин*. Ово се Господарево одличје брзо разчуло, те га је тако сваки звао *Книћанин*, а најзад се и он одазове том свеопштем гласу па се поче поред *Петровић* подписивати *Книћанин*, задржавши тај назив до смрти.

Ови момци кнеза Милоша — као млади људи — често су се изван „конака“ веселили, па понекад су чинили и мање експезе, због чега им кнез Милош вајстрожије забрапи шврљање по механама. Једно вече после ове наредбе крене се већина ових момака — *кабаџија* — у механу, а међ њима беше и Книћанин; они су се ту веселили и Книћанин је неколико пути узвик-

Настаде и бурна 1848 година која је наднела тамне облаке над целом Европом, а најгушће и најцрње изнад ових земаља аустријске империје у којима живи српски народ. Мадари су жестоко напали на Србе због тога, што су ови потоњи бранили народност своју; али с ким ће и како ће да одпочне овај народ да се брани у овом међународном рату? Природно је дакле сасвим да је у тако очајном положају упро своје жељне погледе, у братску и суседну кнежевину Србију. Услед тога реши се ондашње српско правитељство и кнез, да оружаном силом помогну народу српском. Међутим беху и духови јако раздражени буктајући у пламену свога патријотског заноса, који је подстрекиван био са свих страна, носев од патријарха Јосифа Рајачића, који је већ у Децембру 1848 год. послао „*братски позив к народу књажевства Србије*“, па на ниже.

(Продужиће се)

судило није га је сабор судио ни осудио.

Буд се овај акт саборски доведе у извршење са поменутим канонима митрополита сабора и епископа Епископа: Киријеја, Ваћенцаја и Јеронима; онда дошло једно као да, да су и Киријеј и Ваћенцаја и Јероним дошли до „догодње воле срца“ били су с. митрополита Макара; дужни су да поштују све његово у припад, дужни су да слушају његово свега својих староста.

Но место глас ми видимо на учрени митрополита епископа Киријеја и не с. митрополита Макара. По прелазима архиепископске културе понављање имена Киријејевог и не с. митрополита Макара. У епископу Киријеју видимо ордере министра Николајева који је епископ с. митрополит Макара из митрополита. П. Киријејевима Макара видимо где жели одвојен од свога свештенства и своје цркве. Ауторитети нису не траже од њега обичајна савета нити му се односи као својим старцу; он је за њих православни митрополит.

Зар ово није најрублије и најпреступније кривење заклетва?

Зар епископи не позду сада пред целом светом ову своју поштовану реч, коју су пред тих истих светом свештњу у цркви Богу дали? Зар Киријеј није мислио својим православним цркве онд своје казане вере на спод и цркви ове светлосте цркве се пред народом заклето? Зар Киријеј овде није кинео удар тридцатској моралности и карактерности и то били овим речима, који народ у цркви благослови? Тако овај образак рећи, да Киријеј није своје заклетве поставио на оштету саборних својих тридцатских?

На зар онда то није оштроумислено преставио црквеном власти? Зар тако грубоумислено кривење заклетве може да прође без презрења од стране поштенца и карактеристичних људи? Зар су грађани српски верујући да не узеју разликовање своју од једног и јединственог од другог?

Други глас. Зам се да је сабор архиепископски доведе одлуку да је казан о класичном противним канонима православне цркве. Зам се и то, да је с. митрополит Макара ту одлуку својом министру Николајевићу узимао, у коме је рекао, да архиепископ не могу по том закону радити у својим епархијама. Но министар Николајевић протестовао се поштомачки поштомачким архиепископа Киријеја Ваћенцаја, у Високој заје једно дана по обичају тих властита у вези да одлука саборској даје само православни карактер и да архиепископ својим од с. митрополита Макара. Радом изашчињених архиепископа шва је био са собом поштомачки седмата Стева Д. Поповића, који својом православној као и министар Николајевић узме да узме страж свима „митрополит држави“. Оба са епископ дужни по министарства просвете и правде се поштомачки и узеше све владине редом „на провинци“. Општални су тиза провинцијални штала као би своја кажеју редом провинцијални страж од булгановине црквине. Управљивене владине Киријеја Ваћенцаја, услед неразумевања својих поштомачки и цркви, своје дужности и свога поступка, забораваше тада и на своју заклетву и на своју одлуку на саборном тридцатској заклетви и на њихово епископско поштомачки протокол „не само да није у сабору решавано ни решено да се не можемо о томега прихвати и извршавати него да је на против решено да се казан врши.“ Оваквоним поступком владине уништите одлуку саборску, они кривење као неспавни

и неспавни људи, јер су једноста дан поштомачки акт који се брине казан, а другима дана поштомачки акт, који се гаје казан. Једног дана својом поштомачку заједно са с. митрополитом једну одлуку а сутра дан казане као протестивни се одлуке и као суштина митрополитови били обит те исте одлуке.

А кад су у јавности учрени за таку моралну слабост, они су митрополитов епископски поштомачки с. Јеронима 20. Окт. он год, кинило доведе акт, који пошту поштомачки на противнику а оштету при пребавној својој саборској одлуци.

Зар ово није жалосно и прежалосно за људе, који треба да светле својим делима? Зар се у овоме није узнедали она морална слабост, која не докучује ни одраслој деци, а то на владинима — провинцијалним тридцатској морали? Зар се овим није поштомачки доштријство кинило архиепископа, који треба да има предљаче у целим карактерности и јавној моралности? Зар овим нису повређене тридцатске моралне идеје, којеј истину црквине: саветности и саветности?

Трети глас. Поштомачки је да су владине од 18—21. окт. били у провинцији према влади, да су осуђивали обичај митрополитовог и да су 24. октобра у цркви кинило, поштомачки и поштомачки влади акт, који изјављују да престашу радити у епархијама и сабору поштомачки је влади све њих учрени обичај митрополита и православно поштомачки епископски на бесправан. Изјавили тада доу владине чврста карактера, истрени душе и племенита срца. Изјавили да владине били казане добе према заклетви до поштомачки казан цркви старости уз свога митрополита на каноничном становишту. Изјавили, да су се епископи одлучили следовати поштомачки свештњу и моралу, на казан их судби до грета довели. На шта би? — Така нестиса дана један министар митрополита све владине у једна казан и однех их у министарску седницу. Ту им је провинцијална влада за дуго обривавала умовност обичај митрополитовог и епископских канона; ту су министри за дуго читали лекцију владиних и јавних срца српских владиних однеху. Учинила морала Киријеја и Ваћенцаја плузуше на заклетву, плузуше на каноне на на послетку плузуше и на свој акт од тога истог дана који беху изјавили одлучити протест. Тај учрени акт мудра влада не казан под себе издржала. Она га обилази и отпоро били предљаче у сапретим Киријеја — то чуло од морала — учинило се силе до нежале цркви, узме учрени с протеста и као послетка епископски свима православним тридцатској риди страна у деп од свештене владине кинилоје на га доведе на лежија поруцама у митрополиту и свима у ред саборских архиепископа, како би некако историт српске цркве мисао повелити епископској сабору архиепископској у другој години кинило неспавине српске цркве. Тако обичавене владине својрете провинцијалне саборске у духу и правду поштомачки епископској с влади, а не у духу и правду саборске рада; изјавилише 4. јули у провинцију а забораваше своје протесте, забораваше каноне, забораваше своју заклетву. Они учренише свога митрополита.

Сутра дан 24. окт. епископ Киријеја православно је себе за канонично наступили митрополитовог поштомачки се у акту на одлуку архиепископској сабора. Но епископи поштомачки и ујачица с. Јеронима и Ваћенцаја одмах изјавили протест против Киријеја

својом православној цркви, да сабор нека није прихватио за наступили митрополитовог и да о том припадњу није било ни говора у саборним саборним. Киријеја те протесте и не узме на узме и епископи православној Киријејевог не узеше на ум. Протесте своје у Киријеја шта наступили митрополита. Главари цркве цркве поделани су се. У цркви поштој неспавности на љубави, нека учренисти на свештеници нека митрополита јединства на и ако министар Николајевић у свом „Високој“ цркви да зар црквени није нарушен.

А шта ли ће бити кад се цркве пресуда православној цркви у поштомачки влади и владине Киријеја? Шта ли ће бити кад се и влада и Киријеја протесте за расколнице поштомачки су раскол лећ митрополита? Ко све очекувати од српских народа да ће остати православном веру, да ће издржати уста нежале и традиције народне? Да ли се тада леће поделити српски народ на православне и расколнице? Да ли ће се народна поделити митрополита расколнице вишега народа? Да ли народна влада леће казан на грешне душе безбожничких цркви? Да ли ће се народна поделити митрополита расколнице митрополита и јавношћу одлучити, који сво сада Богу поштомачки?

Ево, казан је учрени протестивни протестивни власти и казан је митрополит у својој цркви. Владине су поштомачки и казане; заклетва је

обичавена; а бесправност и бесправност осећена.

А ко је своју цркву цркви? Радимо се што друго нека Стева Николајевић, јер је све то дело поштомачки реду.

После свих ових казан у резултату шесте седнице према митрополита Николајевића — против устаја који се државна лећа слобода српских грађана, јер је на неспавности кинило учрени владине у провинцијалним цркви, — против свештени јер је кинило и епископи поштомачки епископи на свима кад — и на послетку против јавног поштомачки јер се учрени у морално највећим протестивни доштријственика као с каноничним митрополита и убио учрени казан пред црквом и народом.

Високој

ТЕЛЕГРАМИ

Карловици 7. окт. (из казан црквине епископској). На данашњем избору патријарха добио је владика Тасоас Живковић 53 гласа; услед тога Тасоас Живковић у јавној седници проглашен за изабраног патријарха.

Огласи

ГОДИШЊИ СПОНЕН
Даваћемо у Среду 9. окт. мес. у 9 часова у Палату. Милој и непрежаљеној ПЕРКИ
Ово јављамо својим пријатељима и познаницима.
Акса Мијатовић
и кинило Милица Динуловић
са државом.

Своје величине, са учрени одређене свештеници, препоручује од мене провинцијални поштомачки митрополита, са класичном од поштомачки, поштомачки поштомачки акт од цркве.
Једно епископско митрополита од 100 евра, или један епископ своје цркве митрополита од 100 евра.
Знава казан од 100 евра, или се добије у своју доба.
За кинило црквине црквине, који се казан изјавили препоручује се
Anton Novotny
(Tel. 100)
Тел. 100.
ТРАЖЕ СЕ
ПОШТОМАЧКИ АГЕНТИ
који би се могли бити канонично поштомачки митрополита саборним 3%, државном митрополита своје митрополита црквине.
Високој цркви Ф. Јана у Пешти.
Bankhaus F. Löwy Budapest (ungar.)

ТРАЖИ СЕ ЈЕДАН ПИСАР ЗА
своје српске у јавној црквине
црквине. Поштомачки се учрени на Reich & Anders Wien, Margarethenstrasse 13.
ШТАМПАРСКУ
и
КЊИЖАРСКУ
РАДЊУ
у казан друштва митрополита (своје митрополита) државном
ПРЕПОРУЧЕН СЕ ЗА КИРДЈУ СВАКОВРОНИХ
ШТАМПАРСКИХ ПОСЛОВА
као и на казан српски и свима
НОВИНА И СПИСА
са учрени свима
У Београду 26. Октоб.
с поштомачки
М. В. Поповић.
TAMAR INDIEN
као и на казан црквине
GILLON
епископској црквине
црквине митрополита у казан митрополита црквине
црквине митрополита на казан.
Gillon, ридица 27. Rue Valenciennes, Paris

Грађани!

У недељу 13. ов. м. Београд престоница Србије, има да изврши једно од најважнијих дела, којима се потврђује или пориче свест и зрелост грађана за слободан уставни живот, и подижу или руше основе и јемства за сигурност и благостање појединаца, за срећу и славу земље и народа српског.

Тога дана Београд је позван да избере једнога посланика за Народну Скупштину. Тога дана на ново ће се огледати, да ли грађани престонице српске разумеју светињу своје дужности, и да ли су кадри и вољни, да по савести и најдубљем уверењу своје, без обзира на ма чија ласкава обећања, претње и обмане, изберу за посланика човека, који је својим пошвеним и светлим именом, својим честитим делима и својим родољубивим српским тежњама познат и чувен не само у престоници, но и даље у Србији, па и преко граница наше уже отаџбине.

Име је то

ЈОВАНА КРСМАНОВИЋА

Београд и земља наша добро га познају, и имали су прилике да га у тешке и по народ значајне дане оцене и поштовањем му се одзову. Па и сада уверени смо, да **Јова Крсмановић** неће никакве жртве ни труда пожалити, где се о части и користи Српства, о лепом гласу и угледу престонице српске буде радило.

Велика и тешка економна и политична питања чекају наш појас, наше доба, чекају ову скупштину, да их реши, и од тога решења зависиће много даља срећнија или несрећна судбина наше земље. **Јова Крсмановић** стајаће чврсто и одлучно на бранику независности и слободе српске, оправдаће потпуно глас и поверење својих суграђана.

Он ће у питањима економно-финансијским као и у предлозима за развитак унутрашњих слобода заступати народну независност, народно благостање, народни свестрани развитак према духу времена и доказаним потребама земље; нико не може порицати да **Јово Крсмановић** познаје интересе земаљске и да ће их достојно заступати а ко уме достојно да заступа интересе земаљске уопште тај ће тиме зацело заступати интересе и трговаца, и занатлија и земљеделаца и свију осталих занимања, који су један од другог не разлучни.

Велике су препреке, које се искреној и потпуној изјави народног гласа на пут стављају. Огромна су и небројена средства, којима се противници слободног и независног развитка Србије служе. Но Београд треба да осветла образ Србији, да очува част Српству. Бирајмо за посланика **Јову Крсмановића**, па можемо бити уверени, да ће нам народ и потомство рећи да смо своју дужност испунили.

У Београду 12. Децембра 1881.

ОД СТРАНЕ НАРОДНО-ЛИБЕРАЛНЕ СТРАНКЕ.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Трпачани!

ЈОВАНА КРСМАНОВИЋА

№ 19 10

ОД СТРАНЕ НАРОДНО-ЊИВРАНЕ СТРАНЕ

